

Mieczysław Klimowicz

Sprawozdanie z podróży naukowej do Paryża (26 IX 1960 - 25 IX 1961) : w ramach stypendium Polskiej Akademii Nauk.

Biuletyn Polonistyczny 4/12, 26-28

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z PODRÓŻY NAUKOWEJ DO PARYŻA
(26 IX 1960 - 25 IX 1961) - w ramach stypendium
Polskiej Akademii Nauk

Jadąc do Paryża postawiłem sobie następujące zadania: 1. przeprowadzenie kwerend archiwalnych i bibliotecznych dotyczących polonistów osiemnastowiecznych, 2. studia nad literaturą francuską XVIII wieku, szczególnie w zakresie romansu i poematu heroikomicznego, 3. poznanie metod badania literatury, stosowanych we Francji, 4. kontakty ze środowiskami naukowymi i literackimi.

1. Kwerendy, jakie przeprowadziłem w Bibliothéque Nationale, w Bibliotece Polskiej, w Bibliotece Arsenau, w Archive de la Seine i innych, dały materiał do następujących tematów historycznoliterackich:

a) Korespondencja dyplomaty saskiego Heinego w Bibliotece Polskiej dostarczyła mi prawie kompletnego materiału do dziejów sceny narodowej w latach 1765-1772. Na podstawie relacji Heinego ustaliłem dzienny repertuar trupy francuskiej, włoskiej i polskiej tych lat wraz z opiniami o sztukach, grze aktorów etc. Przeprowadziłem studia porównawcze zestawiając repertuar teatru warszawskiego z Comédie Française, teatrami prowincjonalnymi we Francji, Petersburgu, Berlinie i księstwach Rzeszy Niemieckiej. W sumie są to materiały do obszernej rozprawy pt. "Scena warszawska w latach 1765-1772". Rozprawę tę zamierzam zgłosić jako habilitacyjną.

b) Zebrałem również materiały do dużej rozprawy o Krasiokim, w której - obok rewizji jego biografii - chciałbym rozszerzyć nieco perspektywę badawczą w zakresie romansu i poematu heroikomicznego.

c) Przygotowałem rozprawę o aluzyjności politycznej wielu artykułów "Monitora", których treść, nieraz ogólnikowa, moralistyczna, posiadała dla współczesnych bardzo konkretny adres satyryczny, przede wszystkim polityczny. Ówczesni czytelnicy "Monitora" posiadali szyfr, za pomocą którego odczytywali najdrobniejsze aluzje pod adresem dworu saskiego i ludzi z tym obozem związanych, aluzje ukryte nieraz w najbardziej niewinnym artykule. Szyfr ten zdradziła korespondencja Heinego.

d) Zebrałem materiały do poezji satyrycznej i liryki konfederacji barskiej i okresu pierwszego rozbioru (wszystkie utwory z dokładnymi datami dziennymi oraz komentarzem).

e) Na marginesie kwerend dotyczących tematów wyżej wymienionych zebrałem sporo ciekawych danych do prac bardziej szczegółowych, chronologii niektórych utworów, danych biograficznych itp. Prof. Sawrymowiczowi, który poszukiwał w Paryżu testamentu Słowackiego, pomogłem w poszukiwaniach i po jego wyjeździe z Francji odnalazłem testament, przesyłając go do kraju.

f) Postanowiłem również przygotować edycję dzienników Heinego w odpowiednim wyborze i w polskim przekładzie. Będą one stanowić, moim zdaniem, jeden z najbardziej sensacyjnych dokumentów literackich epoki. Krytycznym okiem saskiego dyplomaty możemy śledzić najbliższe otoczenie króla niemal z dnia na dzień, w ciągu kilkunastu lat. Zamierzam przygotować artykuł na ten temat. Prace wstępne do edycji wyboru przeprowadziłem, natomiast realizacja ostateczna wymagałaby powtórnego wyjazdu do Paryża na okres 4 miesięcy.

2-3. Sporo czasu, właściwie całe drugie półrocze mego pobytu w Paryżu, poświęciłem studiom nad literaturą Oświecenia francuskiego oraz metod badawczych stosowanych ostatnio we francuskich środowiskach naukowych. Listę lektury konsultowałem stale z prof. Fabre'em. Przejrzałem również pod tym kątem czasopisma literackie i kulturalne lat powojennych, wynotowując ciekawsze artykuły i polemiki literackie oraz recenzje ważniejszych książek. W archiwum Sorbony, kierując się Catalogue des thèses, przejrzałem niektóre prace doktorskie dotyczące literatury Oświecenia. Dzięki temu uzyskałem niejakką orientację w stanie badań nad ważniejszymi problemami literatury francuskiego Oświecenia oraz znajomość metod badawczych stosowanych na Sorbonie. Zamierzam przygotować na ten temat głos dyskusyjny na jedno z najbliższych zebrań naukowych w IBL.

4. W czasie mojej pracy doznawałem stałej i życzliwej opieki prof. Fabre'a, któremu zawdzięczam niejedną sugestię badawczą i zachętę do kontynuacji rozpoczętych poszukiwań. Z asystentem prof. Fabre'a p. Robertem Abirached, autorem na-

grodzonej ostatnio książki pt. "Casanova ou la dissipation", nawiązałem bliższą współpracę. Przygotowujemy razem artykuł do "Littérature Comparée" o pamiętnikach Casanovy, zwłaszcza o fragmencie dotyczącym jego pobytu w Polsce (ciekawe materiały udało mi się odnaleźć w Paryżu). Projektujemy poza tym edycję tomiku, który zawierałby zbiór Casanovianów dotyczących Polski. Bardzo owocne były dla mnie również kontakty z prof. Cazin, zwłaszcza w studiach nad Krasiokim. Wiele pomogły mi w kwerendach teatralnych kontakty z Centre Français du Théâtre, szczególnie cenna była stała i życzliwa pomoc p. Violette Noy, sekretarza tej instytucji.

Mieczysław Klimowicz
adiunkt Instytutu Badań Literackich
Wrocław

Z NAJNOWSZYCH WYDAWNICTW INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

Zofia Szmydtowa: Rousseau - Mickiewicz i inne studia. Str. 352.
Cena zł 30.- Państwowy Instytut Wydawniczy.

Druga z kolei pozycja nowej serii IBL pt. Historia i Teoria Literatury (por. Biuletyn Polonistyczny zesz. 9, str. 23). Autorka omawia "dzieło i recepcję" Jana Jakuba Rousseau, a następnie w szeregu studiów wykazuje wpływ jego idei na poszczególne utwory Mickiewicza, od wierszy filomackich aż po wykłady paryskie i artykuły w "Trybunie Ludów". - W studiach zawartych w drugiej części książki autorka zajmuje się czynnikami gawędowymi w poezji Mickiewicza, problematyką i kompozycją "Grażyny" na tle jej rodowodu literackiego, ludowością "Grażyny", wreszcie "Morlachim w Wenecji" w przekładzie Mickiewicza.

Zofia Sinko: Powieść angielska osiemnastego wieku a powieść polska lat 1764-1830. Str. 248. Cena zł. 30.- Państwowy Instytut Wydawniczy.

Trzecia kolejna pozycja serii Historia i Teoria Literatury. Omówiwszy pokrótce przekłady powieści angielskiej na język polski w XVIII wieku i stwierdziwszy niewątpliwy silny wpływ tych przekładów na oryginalną twórczość polską okresu, autorka zajmuje się następnie szczegółowo zagadnieniem tego wpływu.